

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ PERLALA κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 17721/04)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

22 Φεβρουαρίου 2007

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Perlala κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία Ν. ΒΑΪΙΚ,

Κύριο Κ. ΗΑΪΙΕΒ,

Κύριο Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,

Κύριο Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ,

Κύριο Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ, *δικαστές,*

και τον κύριο Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο την 1^η Φεβρουαρίου 2007,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 17721/04) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν αλβανό υπήκοο, τον κύριο Arban Perlala («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 3 Μαΐου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από την κυρία Ι. Κούρτοβικ, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Έχοντας ενημερωθεί για το δικαίωμά της να συμμετέχει στη διαδικασία (άρθρα 36 § 1 της Σύμβασης και 44 § 1 του Κανονισμού), η αλβανική κυβέρνηση δεν απάντησε.

3. Ο προσφεύγων παραπονιόταν ειδικότερα, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 §§ 1 και 3 δ) της Σύμβασης, ότι η δίκη του δεν ήταν δίκαιη.

4. Στις 8 Δεκεμβρίου 2005, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει απαράδεκτη και αποφάσισε να κοινοποιήσει την αιτίαση την ελκόμενη από το δίκαιο της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο τις διατάξεις του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να εξεταστούν ταυτόχρονα το παραδεκτό και το βάσιμο της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1981 και κατοικεί στην Αθήνα.

6. Στις 15 Ιανουαρίου 1999, τα σχολεία της Αθήνας οργάνωσαν πορεία διαμαρτυρίας προκειμένου να καταγγείλουν διάφορα προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος. Κατά τη διάρκεια της πορείας, όπου συγκεντρώθηκαν αρκετές χιλιάδες μαθητές συνοδευόμενοι από τους καθηγητές τους, ξέσπασε συμπλοκή όταν μία ομάδα κουκουλοφόρων έριξε βόμβες μολότωφ εναντίον αστυνομικών που φύλαγαν ένα υπουργείο που βρισκόταν στην πορεία των διαδηλωτών. Ένας αστυνομικός έπαθε σοβαρά εγκαύματα. Ο προσφεύγων που επίσης είχε συμμετάσχει στην πορεία, υποστηρίζει ότι τη στιγμή των γεγονότων βρισκόταν 600 μέτρα μακριά από τον τόπο του συμβάντος. Επισημαίνει ότι, εκείνη την ημέρα, φορούσε τζιν παντελόνι μπλε χρώματος, πολύ φαρδύ, σιελ μπλούζα και άσπρα αθλητικά παπούτσια. Το κεφάλι του ήταν ξυρισμένο και γυμνό.

7. Στο τέλος της διαδήλωσης, ενώ οι συμμετέχοντες είχαν αρχίσει να διαλύονται, ο προσφεύγων συνελήφθη από την αστυνομία ως ύποπτος για ρίψη βομβών μολότωφ. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι αστυνομικοί τον χτύπησαν κατά τη σύλληψή του και προσκομίζει ιατρική έκθεση που συνετάγη την ίδια μέρα από δημόσιο νοσοκομείο της

Αθήνας, όπου διαπιστώνονταν τραύματα στο αριστερό μάτι. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι οι αστυνομικοί τον προσέβαλαν λόγω την αλβανικής εθνικότητάς του. Προσκομίζει ενώπιον του Δικαστηρίου φωτογραφίες που τραβήχτηκαν κατά τη σύλληψή του, όπου φαινόταν με ξυρισμένο και γυμνό κεφάλι, να φορά σκούρα μπλούζα με σιελ ωμίτες στο στήθος, αρκετά φαρδύ σκούρο μπλε τζιν, και ασπρόμαυρα παπούτσια. Προσκομίζει επίσης μία βιντεοκασέτα με αποσπάσματα από τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων όπου εξιστορούνταν τα εν λόγω συμβάντα.

8. Την ίδια μέρα, ο προσφεύγων προφυλακίστηκε και ασκήθηκαν σε βάρος του ποινικές διώξεις. Στις 19 Ιανουαρίου 1999, ο ανακριτής διέταξε την προσωρινή κράτησή του (απόφαση αρ. 3/1999). Ο προσφεύγων αποφυλακίστηκε με περιοριστικούς όρους στις 11 Φεβρουαρίου 1999.

9. Η συζήτηση ενώπιον του Κακουργοδικείου Αθηνών έλαβε χώρα στις 17 και 18 Μαΐου 2000. Το δικαστήριο εξέτασε πρώτα τον αστυνομικό που συνέλαβε τον προσφεύγοντα. Εκείνος υποστήριξε ότι αποστολή του ήταν να ακολουθήσει τους δράστες των παραβάσεων και να τους συλλάβει την κατάλληλη στιγμή. Σημείωσε ότι είχε δει έναν κουκουλοφόρο να ρίχνει βόμβα μολότωφ κατά του αστυνομικού που τραυματίστηκε και ότι αμέσως μετά το άτομο αυτό έβγαλε την κουκούλα και αποκαλύφθηκε το ξυρισμένο κρανίο του. Ο αστυνομικός εξέφρασε τη βεβαιότητά του ότι επρόκειτο για τον προσφεύγοντα. Υπογράμμισε ότι από εκείνη τη στιγμή, δεν τον έχασε από τα μάτια του και τον ακολούθησε μέσα στο πλήθος για μισή ώρα προτού τον συλλάβει. Το δικαστήριο εξέτασε επίσης τον αστυνομικό που υπέστη εγκαύματα από τη βόμβα. Εξιτόρησε τα γεγονότα και υποστήριξε ότι παραλίγο να πεθάνει. Κατόπιν, πολλά πρόσωπα, μεταξύ των οποίων ένας δημοσιογράφος ο οποίος είχε ερευνήσει τη υπόθεση, καθώς και συμμαθητές του προσφεύγοντα, κατέθεσαν υπέρ του. Επιπλέον, προβλήθηκαν βίντεο που είχαν καταγράψει το συμβάν. Στο τέλος της

προβολής, ο δικηγόρος του προσφεύγοντα υποστήριξε ότι από τα βίντεο προέκυπτε καθαρά ότι ο δράστης των επίδικων πράξεων φορούσε στενά σκούρα ρούχα και κουκούλα η οποία κάλυπτε ολόκληρο το κεφάλι του, εμφάνιση η οποία δεν έμοιαζε με εκείνη του προσφεύγοντος. Ο προσφεύγων δήλωσε αθώος.

10. Στη συνέχεια της διαδικασίας το Κακουργοδικείο, κατά πλειοψηφία, κήρυξε τον προσφεύγοντα ένοχο για κατοχή εκρηκτικών, εμπρησμό, επικίνδυνες σωματικές βλάβες και διατάραξη της δημόσιας τάξης και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης οκτώ ετών και έξι μηνών με αναστολή. Το δικαστήριο εξέφρασε την πεποίθησή του ότι, λαμβανομένων υπόψη όλων των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, ο προσφεύγων ήταν ο δράστης των συμβάντων. Ειδικότερα, το δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν αρκετά πειστικές κάποιες μαρτυρίες της υπεράσπισης και θεώρησε ότι τα βίντεο που προβλήθηκαν δεν μπορούσαν να αποκλείσουν την παρουσία του προσφεύγοντος μεταξύ των ατόμων που πετούσαν βόμβες μολότωφ. Εν τούτοις, τρεις ένορκοι εξέφρασαν την άποψη ότι η ενοχή του προσφεύγοντος δεν είχε αποδειχθεί (απόφαση αριθ. 135-136-137/2000). Ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

11. Η συζήτηση ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Εφετείου έλαβε χώρα στις 28 και 30 Ιανουαρίου 2002. Στην αρχή της δίκης, το δικαστήριο εξέτασε τον αστυνομικό που είχε συλλάβει τον προσφεύγοντα. Αυτός επανέλαβε την πεποίθησή του ότι ο προσφεύγων ήταν δράστης των γεγονότων. Εξετάστηκαν και άλλοι μάρτυρες κατηγορίας, εκ των οποίων ο αστυνομικών που υπέστη τα εγκαύματα, ο οποίος υποστήριξε ότι πανικοβλήθηκε όταν έπεσαν οι βόμβες μολότωφ πάνω του και ως εκ τούτου δεν είχε μπορέσει να αναγνωρίσει των δράστη των πράξεων. Στη συνέχεια, ο δικηγόρος του προσφεύγοντα ζήτησε την προβολή κασετών βίντεο που είχαν καταγράψει το συμβάν. Το δικαστήριο διέταξε την προβολή μιας κασέτας και εξέτασε στη συνέχεια έναν πραγματογνώμονα, που όρισε ο προσφεύγων, ο οποίος

εξέφρασε τη γνώμη ότι αφού ανέλυσε όλες τις κασέτες, ήταν βέβαιος ότι ο προσφεύγων δεν μπορούσε να είναι εκείνος που έριξε τη βόμβα μολότωφ κατά του αστυνομικού. Το δικαστήριο ανέγνωσε επίσης την έκθεση που συνέταξε στις 26 Ιανουαρίου 2002 ο εν λόγω πραγματογνώμονας, η οποία αθώωνε τον προσφεύγοντα. Στο σημείο αυτό, ο δικηγόρος του προσφεύγοντα ζήτησε την προβολή και άλλων κασετών και κάλεσε το δικαστήριο να ορίσει άλλον πραγματογνώμονα αν είχε την οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς την έκθεση του πραγματογνώμονα που όρισε ο προσφεύγων. Εν τούτοις, μετά από σύσκεψη, το δικαστήριο αρνήθηκε την προβολή και άλλων κασετών και τον διορισμό νέου πραγματογνώμονα. Ειδικότερα, το δικαστήριο σημείωσε ότι η κασέτα που προβλήθηκε έδειχνε αόριστες εικόνες ατόμων σε κίνηση, εικόνες τις οποίες ο πραγματογνώμονας προσπάθησε να ερμηνεύσει βάσει των επαγγελματικών γνώσεών του και των μέσων ανάλυσής του. Ωστόσο, το δικαστήριο θεώρησε ότι η προβολή και άλλων κασετών ή η παρέμβαση άλλου πραγματογνώμονα δεν μπορούσαν να διαφωτίσουν περισσότερο τα πράγματα. Ένας ένορκος εξέφρασε ωστόσο την άποψη ότι θα έπρεπε να διοριστεί άλλος πραγματογνώμονας. Στη συνέχεια, το δικαστήριο εξέτασε αρκετούς μάρτυρες της υπεράσπισης. Ο προσφεύγων δήλωσε εκ νέου αθώος. Κατέθεσε τη δική του εκδοχή των συμβάντων και υποστήριξε: «συμμετείχα στην πορεία άλλα δεν έκανα κακό σε άλλο άτομο. Ζητώ να αποκατασταθεί η ζωή μου. Δεν πίστεψα ότι κατηγορήθηκα επειδή είμαι Αλβανός. Πρόκειται για λάθος, αυτό θα μπορούσε να συμβεί και σε έναν Έλληνα. Πιστεύω ότι πρόκειται για παρεξήγηση».

12. Στο τέλος της διαδικασίας, το Μικτό Ορκωτό Εφετείο, κατά πλειοψηφία, επικύρωσε την ενοχή του προσφεύγοντος αλλά μείωσε την ποινή του σε ποινή φυλάκισης δύο ετών και έξι μηνών με αναστολή. Το εφετείο, με εμπεριστατωμένη αιτιολογία, εξήγησε τους λόγους για τους οποίους δέχτηκε τους ισχυρισμούς του αστυνομικού που συνέλαβε τον προσφεύγοντα, σημειώνοντας μεταξύ άλλων ότι αποστολή του εν λόγω

αστυνομικού ήταν να προβαίνει σε συλλήψεις ταραχοποιών σε δημόσιους χώρους και ότι αυτή η αποστολή του είχε ανατεθεί λόγω της παρατηρητικότητάς του. Σημείωσε ότι οι εικόνες της βιντεοκασέτας ήταν θολές και ότι η διαφορά μεταξύ των ρούχων του ατόμου που έριξε τη βόμβα μολότωφ και εκείνων του προσφεύγοντος, την οποία επικαλέστηκε η υπεράσπιση, δεν ήταν προφανής και μπορούσε να οφείλεται σε άλλους παράγοντες, όπως η φορά κίνησης των σωμάτων, η πνοή του αέρα κλπ. Το δικαστήριο θεώρησε επίσης ότι οι μαρτυρίες υπεράσπισης, ειδικότερα εκείνες των συμμαθητών του προσφεύγοντος, δεν ήταν πειστικές και έμοιαζαν «με μάθημα που είχαν αποστηθίσει». Τρεις ένορκοι εξέφρασαν ωστόσο την άποψη ότι ακόμα κι αν υπήρχαν στοιχεία σε βάρος του προσφεύγοντος, η ενοχή αυτού δεν είχε αποδειχθεί πλήρως (απόφαση αριθ. 38-39-40-46/2002).

13. Στις 26 Απριλίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Κατηγορούσε το εφετείο ότι βάσισε την απόφασή του στη μοναδική μαρτυρία του αστυνομικού που τον συνέλαβε και ότι προέβη σε κακή διεξαγωγή αποδείξεων. Παραπονείτο επίσης για παραβίαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη, το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, προβάλλοντας πολλά επιχειρήματα ως προς τούτο.

14. Στις 4 Νοεμβρίου 2003, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης. Το ανώτατο δικαστήριο σημείωσε ειδικότερα ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη και ότι δεν υπήρχε καμία παράβαση ως προς τις διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Σε ό,τι αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο Άρειος Πάγος την κήρυξε απαράδεκτη για τον λόγο ότι η παραβίαση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη το οποίο εγγυάται η εν λόγω διάταξη, δεν συνιστούσε ιδιαίτερο λόγο αναίρεσης. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να επικαλεστεί το άρθρο 6 παρά μόνο «σε συνδυασμό με άλλο ελάττωμα της διαδικασίας το οποίο υπάγεται στους λόγους αναίρεσης που προβλέπονται περιοριστικώς

από το άρθρο 510 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας», κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση (απόφαση αριθ. 2050/2003).

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

15. Το άρθρο 28 § 1 του Συντάγματος έχει ως εξής:

«Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου (...)»

16. Το άρθρο 510 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας απαριθμεί το σύνολο των λόγων αναίρεσης, μεταξύ των οποίων αναφέρονται ορισμένα ελαττώματα της διαδικασίας, καθώς και η έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης.

17. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που εγγυάται το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν αποτελεί ιδιαίτερο λόγο αναίρεσης. Εν τούτοις, μπορεί κανείς να επικαλεστεί το άρθρο 6 σε συνδυασμό με κάποιο από τους λόγους αναίρεσης που προβλέπονται περιοριστικώς από το άρθρο 510 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (βλέπε αποφάσεις αριθ. 464/1992, 359/1994, 561/1995, 1133/1999, 708/2002 και 304/2002 του ανωτάτου δικαστηρίου).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §§ 1 ΚΑΙ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση του άρθρου 6 §§ και 3 της Σύμβασης, τα εφαρμοστέα τμήματα του οποίου έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως (...) υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.

(...)

3. Ειδικώτερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα:

(...)

δ) να εξετάση ή ζητήση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας.

(...)»

A. Επί του παραδεκτού

19. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω μη τήρησης της εξαμήνης προθεσμίας. Υποστηρίζει ότι η τελεσίδικη εθνική απόφαση με την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης είναι εν προκειμένω η απόφαση αριθ. 38-39-40-46/2002 του Μικτού Ορκωτού Εφετείου Αθηνών που εκδόθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2002. Κατά την Κυβέρνηση, η απόφαση αυτή ήταν αποφασιστική για την εξέταση του βασίμου της ποινικής κατηγορίας που στρεφόταν κατά του προσφεύγοντος, αφού από την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου προκύπτει ότι η παραβίαση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη που εγγυάται το άρθρο 6 της Σύμβασης, δεν αποτελεί ιδιαίτερο λόγο αναίρεσης. Οι δικηγόροι του προσφεύγοντος μπορούσαν επομένως να αναμένουν ότι οποιοσδήποτε λόγος αναίρεσης που θα στηριζόταν στην παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης ήταν προορισμένος να

αποτύχει. Έπρεπε επομένως να προσφύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου εντός εξάμηνης προθεσμίας από την έκδοση της απόφασης του Μικτού Ορκωτού Εφετείου.

20. Ο προσφεύγων αντικρούει τη θέση αυτή και υποστηρίζει ότι η ένσταση που προέβαλε η Κυβέρνηση στερείται πραγματικής ή νομικής βάσης. Υπογραμμίζει ότι είχε σε κάθε περίπτωση επικαλεστεί ενώπιον του Αρείου Πάγου το άρθρο 6 της Σύμβασης σε συνδυασμό με προβλεπόμενα από τον κώδικα ποινικής δικονομίας ελαττώματα της διαδικασίας.

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης, μπορεί κανείς να προσφύγει ενώπιόν του μόνο αφού εξαντλήσει τα εθνικά ένδικα μέσα και εντός εξάμηνης προθεσμίας από την ημερομηνία της τελεσίδικης εθνικής απόφασης. Εν προκειμένω, η Κυβέρνηση φαίνεται ότι επικαλείται και ζητεί το απαράδεκτο της αιτίασης για τον ίδιο λόγο ο οποίος, στα μάτια του Δικαστηρίου, ήταν η αιτία κοινοποίησης της εν λόγω αιτίασης, ήτοι την άρνηση του Αρείου Πάγου να αποφανθεί επί πιθανής παραβίασης του άρθρου 6 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο κρίνει επομένως ότι η εν λόγω ένσταση συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίασης που προβάλλει ο προσφεύγων επί του πεδίου του άρθρου 6 της Σύμβασης και αποφασίζει να την συνενώσει με την επί της ουσίας εξέταση.

22. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επιπλέον ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

23. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι στερήθηκε τη δυνατότητα να υπερασπιστεί τον εαυτό του και να αποδείξει την αθωότητά του, λόγω ειδικότερα της κακής εκτίμησης των μαρτυριών και των άλλων αποδεικτικών μέσων εκ μέρους του εφετείου και του «αβάσιμου,

βιαστικού και αναιτιολόγητου» τρόπου με τον οποίο ο Άρειος Πάγος κήρυξε απαράδεκτο τον λόγο αναίρεσης τον ελκόμενο από το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

24. Η Κυβέρνηση αναφέρεται λεπτομερώς στα γεγονότα της 15 Ιανουαρίου 1999 προκειμένου να υποστηρίξει ότι η αιτιολογία του Μικτού Ορκωτού Εφετείου Αθηνών ήταν «πλήρης, πειστική και απολύτως λογική και δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι παραβίαζε το δικαίωμα του προσφεύγοντος σε δίκαιη δίκη». Προσθέτει ότι η διαδικασία ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Εφετείου τήρησε την αρχή της αντιμωλία συζήτησης και ότι ο προσφεύγων μπόρεσε να εκθέσει όλα τα στοιχεία για την υπεράσπιση της υπόθεσής του. Το γεγονός ότι θεωρήθηκε ένοχος στο τέλος της διαδικασίας αυτής δε σημαίνει, κατά την Κυβέρνηση, ότι η δίκη του δεν ήταν δίκαιη.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης, έχει ως αποστολή την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση για τα συμβαλλόμενα Κράτη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να εξετάσει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα στα οποία υποτίθεται ότι περιέπεσε ένα δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που θα μπορούσαν να θίξουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προστατεύονται από την Σύμβαση (*Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], no. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I). Το Δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει το ίδιο τα πραγματικά στοιχεία που οδήγησαν ένα εθνικό δικαστήριο να λάβει μία απόφαση έναντι κάποιας άλλης. Σε τέτοια περίπτωση, θα αναγορευόταν σε δικαστή τρίτου ή τετάρτου βαθμού και θα παραγνώριζε τα όρια της αποστολής του (*Kemmache κατά Γαλλίας* (αριθ.3), απόφαση της 24 Νοεμβρίου 1994, série A no 296-C, σελ.88, § 44).

26. Ο ρόλος του Δικαστηρίου στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι επομένως να αποφανθεί επί της ενοχής του προσφεύγοντα ή επί του ζητήματος κατά πόσον τα εθνικά δικαστήρια εκτίμησαν σωστά τα

πραγματικά περιστατικά και εφάρμοσαν τον νόμο, αλλά να εξετάσει τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα ότι η διεξαγωγή της διαδικασίας στο σύνολό της δεν του εγγυήθηκε μία δίκαιη δίκη (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Donadze κατά Γεωργίας*, αριθ. 74644/01, §§ 30-31, 7 Μαρτίου 2006).

27. Σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δυνάμει του ελληνικού Συντάγματος, η Σύμβαση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ελληνικού νομικού συστήματος και υπερισχύει από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη του εσωτερικού δικαίου (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 15). Παρόλο που ο προσφεύγων επικαλέστηκε στην αίτηση αναίρεσής του παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης, ο Άρειος Πάγος κήρυξε απαράδεκτο τον λόγο αυτό με την αιτιολογία ότι η διάταξη αυτή δεν ήταν άμεσα εφαρμοστέα στην προκειμένη περίπτωση και ότι, προκειμένου να ληφθεί υπόψη, ο προσφεύγων έπρεπε να την έχει επικαλεστεί σε συνδυασμό με κάποιον από τους λόγους αναίρεσης που προβλέπονται περιοριστικώς από τον κώδικα ποινικής δικονομίας. Ωστόσο, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ερμηνεία αυτή αποτελεί τέχνασμα και αποδυναμώνει σε σημαντικό βαθμό την προστασία των δικαιωμάτων των διοικούμενων ενώπιον του ανωτάτου ελληνικού δικαστηρίου. Ακόμα κι αν αναγνωρίζει ότι οι προϋποθέσεις όσον αφορά το παραδεκτό μίας αίτησης αναίρεσης είναι δυνατόν να είναι αυστηρότερες εκείνων μίας έφεσης (*Khalfaoui κατά Γαλλίας*, αριθ. 34791/97, CEDH 1999-IX), το Δικαστήριο εκτιμά ότι η απόφαση περί απαράδεκτου του λόγου του ελκόμενου από το άρθρο 6 της Σύμβασης με την πιο πάνω αναφερόμενη αιτιολογία, εντάσσεται σε μία υπερβολικά τυπολατρική προσέγγιση, η οποία εμπόδισε τον προσφεύγοντα να δει τον Άρειο Πάγο να κρίνει τη διεξαγωγή της διαδικασίας υπό το πρίσμα της εν λόγω διάταξης.

28. Πράγματι, απέναντι στην άρνηση του Αρείου Πάγου να εξετάσει τις αιτιάσεις του προσφεύγοντα τις ελκόμενες από τη διεξαγωγή των αποδείξεων υπό το φως του άρθρου 6 της Σύμβασης, το

Δικαστήριο μπορεί εύλογα να συμπεράνει ότι οι προβλεπόμενες από την εν λόγω διάταξη εγγυήσεις δεν λήφθησαν υπόψη ούτε εφαρμόστηκαν στην προκειμένη περίπτωση. Οι παρατηρήσεις της Κυβέρνησης, οι οποίες περιορίζονται σε μία εξαντλητική ανάλυση της διαδικασίας που ακολουθήθηκε από το εφετείο, δεν περιέχουν κανένα στοιχείο ικανό να οδηγήσει σε διαφορετική διαπίστωση.

29. Συνεπάγεται επομένως ότι η Κυβέρνηση δεν μπορεί να ισχυριστεί βάσιμα ότι, επειδή ο Άρειος Πάγος αρνήθηκε να αποφανθεί επί πιθανής παραβίασης του άρθρου 6 της Σύμβασης, η απόφαση που εξέδωσε δεν αποτελεί εν προκειμένω τελεσίδικη εθνική απόφαση με την έννοια του άρθρου 35 §1 της Σύμβασης. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είχε πολλές φορές την ευκαιρία να κρίνει ότι στην Ελλάδα η αίτηση αναίρεσης ως προς το ποινικό εξαντλεί τα εθνικά ένδικα μέσα και αποτελεί επομένως το σημείο έναρξης της εξάμηνης προθεσμίας (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Χατζηναστασίου κατά Ελλάδας*, αριθ. 12945/97, απόφαση της Επιτροπής της 4 Απριλίου 1990, *Décisions et rapports (DR) 65*, σελ.173, *Mehiar κατά Ελλάδας*, αριθ. 21300/93, απόφαση της επιτροπής της 10 Απριλίου 1996, *DR 85*, σελ.47, *Οικονομήσιος κατά Ελλάδας*, αριθ. 43615/98, 19 Οκτωβρίου 2000, *Υψηλάντη κατά Ελλάδας*, αριθ. 56599/00, 6 Μαρτίου 2003, *Παπαθανασίου κατά Ελλάδας*, αριθ. 62770/00, 5 Φεβρουαρίου 2004, *Μπουλουγούρας κατά Ελλάδας*, αριθ. 66294/01, 27 Μαΐου 2004, *Μουζούκης κατά Ελλάδας*, αριθ. 39295/02, 13 Απριλίου 2006). Το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει κανένα στοιχείο που να του επιτρέπει να απομακρυνθεί από τη νομολογία αυτή.

30. Τα στοιχεία αυτά είναι επαρκή για το Δικαστήριο προκειμένου να συμπεράνει ότι ο Άρειος Πάγος δεν εξασφάλισε για τον προσφεύγοντα το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Παρόμοιο συμπέρασμα το απαλλάσσει από την εξέταση των υπολοίπων παραπόνων που προβάλλει εν προκειμένω ο προσφεύγων.

31. Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση εκπροθέσμου που προέβαλε η Κυβέρνηση και συμπεραίνει την παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

32. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

33. Ο προσφεύγων αξιώνει 2.600 ευρώ για την ζημία που υπέστη λόγω της προσωρινής κράτησής του για 26 ημέρες. Αξιώνει επιπλέον 50.000 ευρώ για την ηθική βλάβη την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη και ζητεί την αναθεώρηση της δίκης του.

34. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχήν ότι εφόσον ένας διοικούμενος, όπως στην προκειμένη περίπτωση, καταδικάστηκε στο τέλος μίας διαδικασίας που παρουσίαζε ελλείψεις ως προς τις επιταγές του άρθρου 6 της Σύμβασης, μία νέα δίκη ή μία επανάληψη της διαδικασίας κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου αποτελεί κατά κύριο λόγο ένα προσήκον μέσο επανόρθωσης της διαπιστωθείσας παραβίασης (*Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 126, CEDH 2006-...).

36. Το Δικαστήριο σημειώνει στη συνέχεια ότι η μόνη βάση που λαμβάνεται υπόψη για την επιδίκαση μίας δίκαιης ικανοποίησης έγκειται

εν προκειμένω στο γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να απολαύσει των εγγυήσεων του άρθρου 6. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν μπορεί να προβεί σε εικασίες ως προς την απόφαση του Αρείου Πάγου αν είχε αυτός είχε εξετάσει το βάσιμο της αιτίας της ελκόμενης από την πιο πάνω αναφερόμενη διάταξη. Αντιθέτως, εκτιμά ότι ο προσφεύγων πιθανότατα υπέστη μία αποστέρηση την οποία δεν αποζημιώνει επαρκώς η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης που αναφέρεται στην παρούσα απόφαση. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

37. Ο προσφεύγων ζητεί 6.937 ευρώ για τα έξοδα της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, κατά την οποία εκπροσωπήθηκε από δύο δικηγόρους. Ως προς τούτο, προσκομίζει δύο τιμολόγια 586,94 ευρώ το καθένα για τη διαδικασία ενώπιον του Κακουργοδικείου Αθηνών και ένα τρίτο συνολικού ποσού 2.200 ευρώ για τη διαδικασία της αναίρεσης. Σημειώνει ότι πρέπει ακόμα να εξοφλήσει τους δύο δικηγόρους του για τα υπόλοιπα έξοδα. Ο προσφεύγων ζητεί επιπλέον 6.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου και σημειώνει ότι πρόκειται για το ποσό που πρέπει να καταβάλει στη δικηγόρο του για τη διαδικασία «έως σήμερα».

38. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι τμήμα του αιτήματος που προβάλλει ο προσφεύγων για την αιτία αυτή αφορά μελλοντικά και υποθετικά έξοδα. Υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και της επικαλούμενης παραβίασης της Σύμβασης. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου, η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι είναι υπερβολικά και ουδόλως

αιτιολογούνται. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι συντρέχει λόγος να απορριφθεί το αίτημα αυτό ή να επιδικαστεί ποσό που δε θα ξεπερνά τα 800 ευρώ.

39. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

40. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων στην Ελλάδα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα αιτούμενα έξοδα δεν στόχευαν στη διόρθωση της παραβίασης στην εσωτερική έννομη τάξη, αλλά πρόκειται για έξοδα στα οποία φυσιολογικά υποβάλλεται κανείς μέσα στα πλαίσια της επίδικης διαδικασίας. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα για τη διαδικασία ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντα δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά ώστε να υπολογιστούν με ακριβή τρόπο. Συντρέχει επομένως λόγος να απορριφθεί το αίτημα και ως προς αυτό το σημείο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

41. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Συνενώνει με την επί της ουσίας εξέταση την ένσταση της Κυβέρνησης την ελκόμενη από την μη τήρηση της εξαμήνης προθεσμίας και την απορρίπτει.*

2. *Κηρύσσει το υπόλοιπο της προσφυγής παραδεκτό.*

3. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται ότι*

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 22 Φεβρουαρίου 2007 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος